

## YONG'IN XAVFSIZLIGI XODIMLARINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

**Xorazm viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi Favqulodda vaziyatlar profilaktikasi bo'limi inspektori kapitan Madaminov Izzatbek Umidbekovich**  
[izzatmadaminov94@gmail.com](mailto:izzatmadaminov94@gmail.com)

Yong'in xavfsizligi hodimlarining psixologik bilimdonligini oshirish uchun bir nechta muhim jihatlarni hisobga olish zarur, bu psixologik xavfsizlik va ruhiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash bilan bog'liq. Yong'in xavfsizligi xodimlarining psixologik xususiyatlari ularning professional faoliyatida muhim rol o'ynaydi. Bu xususiyatlar nafaqat ularning jismoniy va hissiy stressga dosh berish qobiliyatini, balki hamkasblari va jabrlanuvchilar bilan o'zaro munosabatlarini ham belgilaydi.

### **Asosiy psixologik xususiyatlari :**

- **Stressga chidamlilik** : O't o'chiruvchilar ko'pincha yuqori darajadagi stressga chidamlilikni talab qiladigan ekstremal vaziyatlarga duch kelishadi. Xotirjamlikni saqlash va stress ostida qaror qabul qilish qobiliyati o'z vazifalarini muvaffaqiyatli bajarish uchun juda muhimdir.

- **Hamdardlik va rahm-shafqat** : O't o'chiruvchilar qiyin ahvolda qolgan odamlarga nisbatan hamdardlik ko'rsata olishlari kerak. Bu fazilat ularga nafaqat hayotni saqlab qolishda, balki hissiy jihatdan qiyin vaziyatlarda jabrlanganlarni qo'llab-quvvatlashda ham yordam beradi[ 3 ].

- **Jamoa ruhi** : Jamoaviy ish o't o'chiruvchi bo'lishning ajralmas qismidir. Hamkasblar bilan samarali muloqot qilish, bir-biriga ishonish va birdamlikda ishlash



qobiliyati vazifalarni muvaffaqiyatli bajarish imkoniyatini sezilarli darajada oshiradi [ 2 ].

• **Xavfli xatti-harakatlar** : Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ba'zi o't o'chiruvchilar xavfli xatti-harakatlarga moyillikni namoyon etishlari mumkin, bu esa yuqori darajadagi narsisizm yoki psixopatiya kabi ma'lum shaxsiy xususiyatlar bilan bog'liq. Bu xususiyatlar ularning tanqidiy vaziyatlarda qarorlariga ta'sir qilishi mumkin [ 4 ].

• **Hissiy moslashuvchanlik** : O't o'chiruvchilar o'zlarida ham, qutqarayotgan odamlarida ham yuzaga kelishi mumkin bo'lgan turli xil hissiy holatlarga dosh berish uchun hissiy jihatdan moslashuvchan bo'lishlari kerak. Bunga o'zgaruvchan sharoitlar va hissiy reaksiyalarga moslashish qobiliyati kiradi [ 3 ].

### **Psixologik xavfsizlik**

Psixologik xavfsizlik ish joyida xodimlar o'z fikrlarini va xavotirlarini ifoda etishlari mumkinligini anglatadi, bu esa salbiy oqibatlardan qo'rqmasdan amalga oshiriladi. Bu, yuqori stressli kasblarda, masalan, yong'in xizmatida, qo'llab-quvvatlashning yo'qligi stress va tashvish darajasining oshishiga olib kelishi mumkin[3][5].

Psixologik xavfsizlikni yaratish uchun asosiy qadamlar:

• **Samarali muloqot**: Faol tinglash, aniq ko'rsatmalar berish va konstruktiv fikr bildirish muhimdir. Bu jamoada ishonch va tegishlilik hissini rivojlantirishga yordam beradi[3].

• **Ta'lim va rivojlanish**: Stressni boshqarish va ruhiy salomatlik bo'yicha muntazam treninglar xodimlarga o'z ishlaridagi noyob stress omillari bilan kurashishga yordam beradi. "Mental Health First Aid" kabi dasturlar xodimlarga stress belgilari va yordam taklif qilishni o'rgatadi[4][6].



• **Qo'llab-quvvatlash va resurslar:** Xodimlarga yordam dasturlari va stressni boshqarish bo'yicha treninglarga kirish imkoniyatini taqdim etish zarur. Bu ruhiy salomatlikni umumiy tayyorgarlik va chidamlilikning muhim qismi sifatida ko'rishga yordam beradi[4][6].

### **Ta'lim va treninglar**

Xodimlarning psixologik bilimdonligini oshirish uchun quyidagi dasturlarni joriy etish mumkin:

• **Ruhiy salomatlik bo'yicha ta'lim:** Ruhiy salomatlikka oid bilimlarni oshirishga qaratilgan dasturlar, stigmani kamaytirishga va ruhiy farovonlikni qo'llab-quvvatlash uchun amaliy vositalarni taqdim etishga yordam beradi[4][6].

• **Hamkasblarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha treninglar:** Xodimlarni qiyin paytlarda bir-birlariga yordam berish asoslariga o'rgatish, jamoani yanada mustahkamlash va umumiy ruhiy salomatlikni yaxshilashga yordam beradi[7].

• **Stress va yoqilishdan saqlanish bo'yicha kurslar:** Ushbu kurslar xodimlarga stress va yoqilish belgilari bilan tanishishga va chidamlilikni oshirish uchun strategiyalarni qo'llashga yordam beradi[4][6].

• **Xulosa :** Yong'in xavfsizligi xodimlarining psixologik xususiyatlari ularning kasbiy tayyorgarligi va ishining muhim jihati hisoblanadi. Stressga chidamlilik, hamdardlik va jamoaviy ruh kabi fazilatlarni rivojlantirish favqulodda vaziyatlarda ularning samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin .

Yong'in xavfsizligi xodimlarining psixologik bilimdonligini oshirish kompleks yondashuvni talab qiladi, bu ta'lim, qo'llab-quvvatlash va xavfsiz ish muhitini yaratishni o'z ichiga oladi. Psixologik xavfsizlik va ruhiy salomatlikni rivojlantirishga qaratilgan dasturlarni joriy etish nafaqat xodimlarning farovonligini yaxshilaydi, balki xizmatning umumiy samaradorligini ham oshiradi.



### Foydalanilgan manbalar:

1. Mental health issues of fire personnel: an exploratory study
2. The 10 traits all great firefighters have
3. 8 Important Personality Traits for Every Firefighter
4. The Dark Triad Traits of Firefighters and Risk-Taking at Work ...
5. Human Behavior in a Fire: Understanding Perception and ...
6. Texnologiyalari Kafedrasi Hayot Faoliyati Xavfsizligi | PDF
7. (PDF) YONG'IN XAVFSIZLIGI MUAMMOLARI
8. Davlat yong`in xavfsizligi xizmati
9. Yong`in xavfsizligi to`g`risida
10. 你认为一名优秀的消防工作人员需要具备哪些特质？
11. 基于人机交互的消防人员心理干预方法、装置及电子设备
12. Firefighters' Perception of Leadership Behaviors on Their ...
13. 消防员：每个人都应该了解消防员的心理健康
14. Yong'in xavfsizligi tizimlari uchun Idoralar belgisi
15. 火灾时人心理与行为的误区
16. 1.1 一线消防员心理健康国内研究现状
17. Personality and psychophysiological profiles of police ...
18. 火灾时人心理与行为的误区
19. 火灾时人的心理特性和行为特性
20. 浅析消防员应激心理创伤的危害、预防及干预对策 ( 2)



21. 【安全知识】火灾逃生：火灾时人的心理特性和行为特性  
2025 年消防员面临的挑战：健康、工作条件和城市野火界面